

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

JHTT-TUTKINTO 16.9.2017

OSA I: TILINTARKASTUSTIETOUS JA -TEKNIikka

(4 tuntia) 10 pistettä

Ratkaise seuraavat tehtävät (1–6). **Mikäli sinulla on joko HT- tai KHT-tilintarkastajan auktorisointi tai olet suorittanut HT- tai KHT-tutkinnon, älä vastaa kysymyksen 1 kohtaan 1.1.** Vältä vastatessasi kopioi-liimaa-toimintoa. Perustele vastauksesi, ellei tehtävästä ilmene muuta. Tutustu myös kunkin tehtävän yhteydessä annettuihin vastaamisohjeisiin.

Tehtävien ratkaisussa ei ole merkitystä sillä, että tekstissä esiintyvät yhteisöt, henkilöt ja tunnistetiedot ovat kuvitteellisia. Tehtävien yhteydessä esittämättömillä hallinto- ja kirjanpitoasiakirjoilla tai tehtävässä mainituilla, mutta esittämättömillä liitteillä ei ole merkitystä tehtävien ratkaisussa. Tehtävien ratkaisussa ei ole merkitystä sillä, mille viikonpäiville päivämäärät sijoittuvat.

Vastausten arvostelussa voi saada plus- ja miinus pisteitä. Mikäli virheellisestä vastauksesta voi saada miinus pisteitä, on siitä maininta tehtävänannossa. Vastausohjeiden rikkomisesta voi saada miinus pisteitä. Tehtävissä vaadituissa raporteissa olevista merkittävistä kielioppi- tai kirjoitusvirheistä sekä esitystapaa koskevista virheistä voi saada lisäksi miinus pisteitä. Vastauspohjien sarakkeiden leveyksiä ei saa muuttaa.

Käytä tehtäviin vastatessasi tietokoneen työpöydältä löytyviä JHTT 1-osa -kansion vastauspohjia. Tehtävät tallennetaan käyttämällä tallennusnimessä vastaajan tunnistenumeroa ja tehtävän otsikkoa. Esimerkiksi kokelas, jonka tunnistenumero on 123456 tallentaa vastauksensa seuraavasti:

123456 1-osa Tehtävä 1
123456 1-osa Tehtävä 2 jne.

Tehtävämonistetta ei tarvitse palauttaa.

Tehtävä 1. Valtionyhtiöiden omistajaohjauksen rajat ja niiden valvonta (2,0 pistettä, 45 minuuttia)

Tekstissä esiintyvät yhteisöt ja henkilöt ovat kuvitteellisia.

Finn MaxPower Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, jonka toimialana on energian tuotanto, erityisesti ydinvoima. Viime aikoina julkisuudessa on käsitelty yhtiöön liittyvää tapausta, jossa tapahtumien kulku on ollut seuraava. Ydinvoimaa vastustavat aktivistit tunkeutuivat Finn MaxPower Oy:n omistamalle aidatulle kiinteistölle, jolla sijaitsee ydinvoimala. Tunkeutujat olivat rikkoneet alueelle johtavalla kulkuväylällä olevan portin ja vastustaneet heitä poistamaan tulleita voimalaitoksen vartijoita.

Finn MaxPower Oy:n toimitusjohtaja ryhtyi laatimaan asian johdosta rikosilmoitusta sekä vahingonkorvauskannetta aktivisteja vastaan. Hieman tämän jälkeen Finn MaxPower Oy:n omistajaohjauksesta vastaava ministeri Vilho Tase otti yhteyttä Finn MaxPower Oy:n hallituksen puheenjohtajaan sekä yhtiön toimitusjohtajaan ja kehotti näitä huolehtimaan siitä, että yhtiö luopuu aikeesta tehdä rikosilmoitus ja vahingonkorvausvaatimuksista. Ministeri Taseen mukaan yhtiön johdon suunnittelemat oikeudelliset toimet olisivat huonoa mainosta yhtiölle. Samalla ne antaisivat kielteisen kuvan valtionyhtiöistä yleisemminkin. Tämän vuoksi suunnitelluista oikeudellisista toimista tulisi luopua. Ministeri Tase perusteli vaatimustaan myös sillä, että valtio-omistaja haluaa säilyttää asialliset välit ydinvoimaa vastustaviin tahoihin.

Kun Finn MaxPower Oy:n johto epäröi toteuttaa ministerin määräystä, ilmoitti ministeri Tase, että tarvittaessa yhtiön omistaja ottaa asian itselleen päätettäväksi. Ministerin mukaan samalla yhtiön hallituksen jäsenet vaihdetaan ja myös toimitusjohtaja tulee vaihtumaan. Näiden keskustelujen jälkeen Finn MaxPower Oy luopui rikosilmoitusta ja vahingonkorvauskannetta koskevista aikeistaan.

Tapaus päättyi julkisuuteen ja pian myös eduskunnan tarkastusvaliokunnassa keskusteltiin siitä, oliko omistajaohjausta toteutettu Finn MaxPower Oy:n tapauksessa asianmukaisesti. Valiokunnan jäsen, kansanedustaja Usko Lujavuori totesi puheenvuorossaan, että tarkastusvaliokunnan olisi tarpeen laatia mietintö, joka koskisi paitsi Finn MaxPower Oy:n tapausta, myös yleisemmin valtion omistajaohjauksen rajoja ja periaatteita.

Tehtävä

Vastaa seuraaviin kysymyksiin. Perustele vastauksesi. Esitä vastauksessasi, mihin oikeussäännöksiin vastauksesi perustuvat.

- 1.1. Voiko Finn MaxPower Oy:n omistajan päätettäväksi tulla asia, joka tavanomaisesti kuuluisi yhtiön hallituksen tai toimitusjohtajan toimivaltaan? Jos voi, niin millä edellytyksillä ja mitä menettelyä noudattaen asian voi siirtää hallitukselta tai toimitusjohtajalta yhtiön omistajan päätettäväksi? Arvioi oikeudellisesti ministeri Taseen toimia, joilla hän vaikutti siihen, että Finn MaxPower Oy:n johto luopui rikosilmoitusta ja vahingonkorvauskannetta koskevista aikeistaan.
- 1.2. Mitkä säädökset ja ohjeet määrittävät Suomessa valtion omistajaohjausta ja omistajaohjauksen rajoja sekä näiden valvontaa?

- 1.3. Minkä tahon aloitteesta eduskunnan tarkastusvaliokunta voi ryhtyä laatimaan valtion omistajaohjausta koskevaa mietintöä? Missä tarkastusvaliokunnan laatimaa mietintöä käsitellään sen valmistumisen jälkeen? Voiko tarkastusvaliokunnan laatima mietintö johtaa siihen, että valtioneuvostolle ja ministeriöille esitetään valtion omistajaohjausta koskevia uusia vaatimuksia?

Käytä vastatessasi tehtävän 1 vastauspohjaa.

Tehtävä 2. Kuntien valtionosuudet ja niiden valvonta (2,0 pistettä, 45 minuuttia)

Tuttavasi Tatu Valpas ottaa sinuun yhteyttä. Hän kertoo aloittavansa pian uudessa työssään Peuralan kunnan taloushallinnossa. Uusia työtehtäviään varten hän haluaa päivittää tietämystään erityisesti kuntien valtionosuuksista. Hän tietää sinun tuntevan hyvin tämänkin julkisen talouden osa-alueen ja esittää siksi sinulle muutamia aihetta koskevia kysymyksiä.

Tehtävä

Vastaa seuraaviin kysymyksiin. Perustele vastauksesi. Esitä vastauksessasi, mihin oikeussäännöksiin vastauksesi perustuvat. Käytä vastatessasi tehtävän 2 vastauspohjaa.

- 2.1. Miten pääpiirteissään määräytyy yksittäiselle kunnalle säännöllisesti maksettavan peruspalvelujen valtionosuuden suuruus?
- 2.2. Millaisin reunaehdoin kunta voi saada tilapäisesti korotettua valtionosuutta? Kuka tai ketkä tekevät päätökset tilapäisesti korotetun valtionosuuden myöntämisestä kunnalle?
- 2.3. Ketkä valvovat ja tarkastavat kuntien valtionosuuksia koskevan päätöksenteon perustana olevan informaation oikeellisuutta?

Tehtävä 3. Monivuotiset rahoituskehykset (1,0 pistettä, 30 minuuttia)

Vastaa seuraaviin kysymyksiin. Perustele vastauksesi. Esitä vastauksessasi, mihin oikeussäännöksiin vastauksesi perustuvat. Käytä vastatessasi tehtävän 3 vastauspohjaa.

- 3.1. Mitä Euroopan unionin monivuotiset rahoituskehykset ovat ja mitä oikeussäätelyä niihin kohdistuu? Miten EU:n monivuotisten rahoituskehysten oikeudellinen sitovuus eroaa Suomen valtiontalouden kehysten sitovuudesta?
- 3.2. Ketkä valvovat ja arvioivat EU:n monivuotisia rahoituskehyksiä ja niiden noudattamista?

Tehtävä 4. Julkishallinnon tarkastuksen vaikuttavuus kansallisissa ja kansainvälisissä tarkastusstandardeissa (2,0 pistettä, 45 minuuttia)

Osallistut parhaillaan ”Julkishallinnon tilintarkastuksesta lisäarvoa yhteiskuntaan” -seminaariin, jossa käsitellään julkishallinnon tarkastuksen vaikuttavuutta. Seminaari liittyy tarkastusalalla viime aikoina käytyyn monipuoliseen keskusteluun siitä, mikä on julkisen tarkastustoiminnan yleinen legitimitetti, mikä on tarkastuksen vaikutus julkisen hallinnon toimintaan sekä millaisin keinoin tarkastuksen vaikuttavuutta voitaisiin arvioida ja edistää. Seminaari järjestetään ajankohdassa, jossa ammatillisessa ja myös yleisemmässä ajankohtaiskeskustelussa on ruodittu tapauksia, joiden tilintarkastusprosesseissa on esiintynyt puutteita. Samassa keskustelussa on nostettu esiin vakava huoli siitä, että julkishallinnon tarkastuksella ei ole riittävää vaikuttavuutta. Joidenkin asiantuntijoiden mukaan voidaan jopa kysyä, onko tarkastuksella vaikuttavuutta lainkaan.

Olet jäsen seminaarin asiantuntijapaneelissa. Asiantuntemuksesi Impactus Oy -nimisessä asiantuntijayrityksessä liittyy juuri tarkastuksen vaikuttavuuteen. Kansainvälisten tarkastusstandardien osaaminen on erityinen vahvuutesi. Myös tapasi jäsentää julkishallinnon tarkastuksen kysymyksiä monipuolisesti ja laaja-alaisesti tunnetaan.

Tehtävä

Seminaarin järjestäjät ovat pyytäneet paneelin osallistujilta tiivistä kirjallista yhteenvetoa puheenvuoronsa sisällöstä. Kuvaa yhteenvetosi sisältö vastaamalla seuraaviin kysymyksiin:

- 4.1 Miten julkishallinnon tarkastuksen kansainväliset ISSAI-standardit jäsentävät julkishallinnon tarkastuksen vaikuttavuuden?
- 4.2 Miten Valtiontalouden tarkastusvirasto lähestyy julkishallinnon tarkastuksen vaikuttavuuden ongelmaa?
- 4.3 Millainen merkitys julkishallinnon tarkastuksen vaikuttavuudella on mielestäsi julkishallinnon tarkastustoiminnan kehittämisessä? Perustele vastauksesi.
- 4.4 Millä tavoilla julkishallinnon tarkastuksen vaikuttavuutta voidaan kehittää?

Käytä vastatessasi tehtävän 4 vastauspohjaa.

Tehtävä 5. Palvelujen organisointi osana sosiaali- ja terveystalvelujen uudistusta
(1,5 pistettä, 35 minuuttia)

Hallituksen esityksessä (HE 15/2017)¹ tarkastellaan laajasti perusteita sosiaali- ja terveystalvelujen organisoinnille ja tuottamiselle tulevaisuuden Suomessa. Eräs sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmän toimivuuden kannalta tärkeä elementti liittyy ajatukseen siitä, että "...maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja talvelujen tuottaminen" (HE15/2017, s. 178).

Ajatus tunnetaan tilaaja-tuottajamallina, jota on itse asiassa eri muodoissaan kokeiltu jo aiemminkin julkisessa hallinnossa.

Tehtävä

Analysoi tilaaja-tuottajamallin sovellettavuutta sosiaali- ja terveystalvelujen järjestelmässä vastamalla seuraaviin kysymyksiin.

- 5.1 Tutkimuskirjallisuuden mukaan tilaaja-tuottajamallin avulla pyritään jäljittelemään markkinatoiminnan olosuhteita. Mitä tämä tarkoittaa?
- 5.2 Mihin oletettuihin hyötyihin tilaaja-tuottajamalli perustuu? Miten arvioisit näiden hyötyjen toteutumista sosiaali- ja terveystalvelujen organisoinnissa?
- 5.3 Millaisia ongelmia ja riskejä tilaaja-tuottajamallin toteuttamiseen liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon ympäristössä? Missä määrin nämä riskit ovat mielestäsi hallittavissa?
- 5.4 Millaisia vaikutuksia tilaaja-tuottajamallin soveltaminen aiheuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan järjestelmiin? Nimeä mielestäsi kolme tärkeintä vaikutusta.

Käytä vastatessasi tehtävän 5 vastauspohjaa.

¹ Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi, 15/2017 vp.

Tehtävä 6. Käsitteet ja periaatteet julkishallinnon tarkastuksessa (1,5 pistettä, 40 minuuttia)**6.1 Tarkastuksen muutos kuntakentässä (0,5 pistettä)**

Kuntien tehtäväkenttä ja toimintaympäristö ovat voimakkaassa muutoksessa. Analysoi kuntaorganisaatioiden muutosten vaikutuksia tarkastusjärjestelmään vastaamalla seuraaviin kysymyksiin:

- a. Mitkä ovat kolme mielestäsi keskeisintä muutostekijää, jotka vaikuttavat kuntien toimintaan tulevaisuudessa? Perustele vastauksesi.
- b. Miten kuvaamasi muutostekijät vaikuttavat kuntien tarkastuksen organisointiin ja toteuttamiseen? Perustele vastauksesi.
- c. Millaisia valvonnan ja tarkastuksen ongelmia edellä tarkoitetut muutostekijät voivat mielestäsi synnyttää? Perustele vastauksesi.

6.2 Profiisit julkishallinnon tilintarkastuksessa (0,5 pistettä)

Professioilla eli vakiintuneilla ammattikunnilla on merkittävä rooli monien yhteiskunnan instituutioiden toiminnassa. Tilintarkastusinstituutio on esimerkki tällaisesta ympäristöstä. Jäsennä professioiden merkitystä julkishallinnon tarkastuksen järjestelmässä vastaamalla seuraaviin kysymyksiin:

- a. Miksi julkishallinnon tilintarkastusjärjestelmässä tarvitaan professioita? Perustele vastauksesi.
- b. Nimeä kaksi esimerkkiä julkishallinnon tilintarkastusjärjestelmän kannalta tärkeästä tehtävästä, joissa professioiden rooli on merkittävä.

6.3 Dokumentaatio julkishallinnon tilintarkastuksessa (0,5 pistettä)

Miten tilintarkastus tulisi dokumentoida julkishallinnon tilintarkastuksessa? Miten dokumentaatiolle asetetut suositukset ilmenevät tarkastusprosessien eri vaiheissa? Sovella esimerkkien avulla hyvän dokumentaation periaatteita julkishallinnon tilintarkastukseen.

Käytä vastatessasi tehtävän 6 vastauspohjaa.